

Teuliad pedagogel « TRAEZOÙ SKOUER »

KRENNAMZER

TAOLENN

Pennad-digeriñ an diskouezadeg pad « Hollved eo Breizh ».....	p. 2
Kinnig an abadenn hag ar c'harned-dizoleiñ.....	p. 4
Prientiñ ho kweladenn er mirdi.....	p. 5
Testennoù an diskouezadeg.....	p. 6
Temoù ha traezoù ar c'harned-dizoleiñ.....	p. 10
Breizh ar Grennamzer uhelañ Breizh feodel Breizh an Duged Ar vegenn e kevredigezh ar Grennamzer.	
Steuñv an diskouezadeg.....	p. 13
Titouroù pleustrek.....	p. 14
Ar gweladennoù « Traezoù Skouer »	p.15

PENNAD-DIGERIÑ AN DISKOUEZADEG PAD « HOLLVED EO BREIZH »

Testenn tennet eus katalog an diskouezadeg pad

Gant Jean-Yves Veillard, a oa rener Mirdi Breizh gwezhall, e oa bet divizet reiñ da ziskouezadeg pad ar mirdi nevez anv an titl brav-kaer-se diwar ur varzhoneg gant Saint-Pol Roux.

Ur barzh a bouez e oa Saint-Pol Roux, ezel eus skol an arouezouriezh, levezonet an dreistrealouriezh gantañ ha brudet mat gant e genseurte en e amzer. Ganet e oa bet e 1861, e Provañs, met deuet e oa d'en em ziazezañ e penn pellañ Breizh m'en em sante e-unan gant nerzhioù an douar hag ar mor.

En e vaner, e Coecilian, ez eas da anaon en un doare skrijus : lazhet e voe e vatezh gant ur soudard nazi, gwallet e verc'h, roget pe devet e zornskridoù ha mervel a reas diwar ar gwallreuz-se. E oberenn ziwezhañ eo *Hollved eo Breizh*, embannet e 1941, savet gantañ en enor da Vreizh a-raok mervel.

Stag eo an titl-se ouzh istor dibar un den, tomm d'ur vro ma ne oa ket bet ganet, ouzh an nerzhioù a oa savet ennañ diwarni, ouzh kejadenn ar skiant-prenet personel gant ur preder hollvedel : ne oa ket gwelloc'h titl da envel diskouezadeg pad ar Mirdi, zo kontet enni istor Breizh, adalek an amzerioù koshañ betek an deiz hiziv. Ar skipailh en deus ijinet ar raktresse a venne diskouez dibarderioù Breizh en o arvezioù hollvedel. Ar raktres dibabet a glot gant ar prederiadennoù zo bet er bloavezhioù tremenet a-zivout ar vreizhadelezh : d'ar mareoù ma vez digor Breizh war ar bed e vez pinvidikoc'h ha dibaroc'h he ferzhioù sevenadurel. Setu perak eo bet lakaet war wel en diskouezadeg pad ar prantadoù ma oa digor Breizh a-bep-eil gant ar prantadoù ma oa serret warni hec'h-unan, diouzh ma teue an eskemmoù armerzhel eus ar c'hornôg dre ar Meurvor Atlantel, evel ma weler kerkent ag oadvezh an Arem, pe, er c'hontrol, pelloc'h eus tu ar reter, a-hed ahel ar Ron pe an Danav, pa oa Breizh war lez ar bed.

Bro gozh an Arvor eo Breizh, bro ar mor, hag he darempred gant ar mor a ro dezhi he flas er bed, a-hed an amzer. Hogen ne vije ket eus an Arvor hep an Argoad, hep an douar a eztaol ar binvidigezh-se a vez kaset da lec'h all gant martoloded an arvor. An diskouezadeg nevez *Hollved eo Breizh* a dres dimp an daolenn veur-se, hini Bretoned an argoad hag an arvor. Prederiañ war an identelezh, en em zigeriñ war ar bed, bezañ hentoù eskemmañ ha daremprediñ : gant goulennoù ar bed bremañ e pled ar mirdi nevez ha klask a ra bezañ a-unvouezh gant ar gouiziegezhioù a vez savet deiz-ha-deiz da respont d'ar goulennoù-se.[...]

Mirdi Breizh, pa voe digoret e 1960 e diabarzh mirdi an Arzoù-kaer e Roazhon, a oa an hini kentañ eus ar rummad nevez-se. Gant Georges Henri Rivière e oa bet soñjet raktres ar mirdi, asambles gant René-Yves Creston, arzour ha tudoniour anezhañ, ha Marie Berhaut a oa mirourez mirdi an Arzoù-kaer.

Labouret o doa gant enklaskerien ha skolveuridi, en o mesk Pierre-Roland Giot pe André Mussat o deus kresket kalz hon anaoudegezh eus Breizh. Er bloavezhioù 1960 e kendalc'has François Bergot da gas mirdi Breizh war-raok betek 1967 ma lezas e blas gant Jean-Yves Veillard bet e penn ar mirdi betek 1999. Dindan e urzhioù eo bet ar mirdi o vont da-heul istor an anaoudegezh eus sevenadur Breizh. Gwezhall e oa gwallvrudet ar sevenadur-se, nac'het zoken en hanterenn gentañ an 20^{vet} kantved, ha bremañ e vez lorc'h en dud oc'h anavezout o sevenadur, goude ar prantadoù hir a stourm zo bet evit difenn ar vreizhadelezh er bloavezhioù 1960-1970. Disoc'h an istor hir-se, zo padet ouzhpenn 50 vloaz, eo staliadur Mirdi Breizh e savadur meurdeus ar Maezioù frank, ur raktres en deus kemeret ur perzh bras ennañ. Bezañs ar mirdi zo un arouez eus ar bri a zouger da sevenadur Breizh hag eus an arvez hollvedel zo e kement sevenadur zo.

François HUBERT (Pennvirour mirdi Breizh etre 2000 ha 2005)

KINNIG AN ABADENN HAG AR C'HARNED-DIZOLEIÑ

An teuliad pedagogel-mañ a ginnig deoc'h un toullad binvioù ret evit kompren ar Grennamzer en diskouezadeg « Hollved eo Breizh ». An danvez zo ennañ a c'hallit implijout evit prientiñ ar weladenn peotramant goude ar weladenn, er c'hlas.

Mont en-dro an abadenn

Displeget e vez d'ar skolidi petra eo ar Grennamzer e-pad an abadenn « **Traezoù skouer : Krennamzer** ». Ar mennozhioù pennañ a vez degaset gant an hanterour ha dre ur c'hoari dizoleiñ. Ur wezh kinniget gant an hanterour traezennoù eus an diskouezadeg e vez lakaet ar skolidi da gemer perzh ha roet pep a garned-dizoleiñ dezho. Goude-se e vez kaset un diviz gant ar c'hlasad a-bezh a-raok sevel un diverradenn e stumm goulennoù – respontoù.

Liveoù : kentañ derez (eus KD2 da KE2), skolaj

Pad : 1e30

Ar c'harnedoù-dizoleiñ

Ar c'harnedoù zo e stumm follennoù pleget en eizh tamm, warno frizennoù kronologel, luc'hskeudennoù eus traezoù an dastumadoù, skeudennoù (arouezioù, kartennoù douaroniezh, tresadennoù), titloù ha frazennoù da sachañ an evezh. An holl elfennoù-se a sikour da gas ar gaoz. Drezo o-unan e teu ar skolidi a-benn da reiñ ur ster d'an traoù dre sellet, deskrivañ, keñveriañ ha dezastum. Pep bugel a vez lakaet da glokaat ur c'harned dre begañ ar skeudennoù a vank.

PRIENTIÑ HO KWELADENN ER MIRDI

Gweladenn brientiñ

Gant ar servij Hanterouriezh e vez pedet ar gelennerien, e-maez ar vakañsoù-skol, da weladenniñ an diskouezadegoù pad evit netra ha da ginnig dezho an abadennoù hag an atalieroù.

Pep Merc'her enderv etre 14e00 ha 16e30.

Emgav da 14e00 rik e degemer ar Maezioù Frank

Danvez teulioù

Ar binvioù pedagogel (teulioù pedagogel ha karnedoù-dizoleiñ), hag un tamm eus dastumadoù ar mirdi a c'haller gwelet war lec'hienn Genrouedad mirdi Breizh : www.musee-bretagne.fr.

Kreizenn deuliaouiñ ar mirdi zo digor d'ar gelennerien.

Goulennit emgav a-raok dont, a Lun da Wener, etre 9e ha 17e.

Pgz : 02 23 40 66 74

Servij Hanterouriezh

En ho kourc'hemenn emañ tud servij Hanterouriezh ar mirdi, m'hoc'h eus ezhomm :

mediation.museebzh@leschampslibres.fr

Philippe Dagron : p.dagron@leschampslibres.fr / 02.23.40.66.71

Amélie Fabien : a.fabien@leschampslibres.fr / 02.23.40.67.52

Gwenaëlle Nebeu : g.neveu@leschampslibres.fr / 02.23.40.67.53

Pascal Nignol : p.nignol@leschampslibres.fr / 02.23.40.66.72

gweladennoù e brezhoneg

BrunoGenton (kuzulier-eiler, kelenner galvet gant ar mirdi) : bruno.genton@ac-rennes.fr

TESTENNOÙ AN DISKOUEZADEG

Krennamzer Uhelañ
476 / 1000

Brezhonekadur Arvorig

E-touez ar divroadegoù bras, a vez graet « aloubadegoù meur » anezho alies, emañ al luskad enbroañ eus Breizh-Veur da Arvorig a c'hoarvezas e dibenn an Henamzer (3e-6vet kantved). Dre ma oa bet eskemmoù a-dreuz Mor Breizh abaoe ar ragistor dija e oa aes d'ar Vretoned en em staliañ e ledenez Arvorig, e-keit ha ma oa ar Franked o kemer ar galloud e Galia digant an Impalaeriezh roman.

Breizh vihan

Diouzh o liammoù a gerentiezh ha diouzh al lec'h ma oant o tont en em strollas ar Vretoned enbroet. Adalek ar 6vet kantved e voe graet Breizh vihan eus Arvorig. Daou diriad a zeuas war wel : Devnon en Norzh ; Kerne er Mervent. Un eil a oa gant pep hini anezho en tu all d'ar mor, war an enez : Devon ha Kerne-Veur a reas « rouantezhioù doubl » ganto e-pad ur prantad.

Sent Breizh

Ar sent, anezho pennoù speredel ha politikel a oa deuet da ren ar pobladoù divroet, a lezas ur merk don en eñvor an dud. Hiziv an deiz c'hoazh e vez sellet ouzh mein zo evel ouzh ar bigi a vije bet implijet gant ar sent evit treuziñ Mor Breizh. Hervez lod e vije bet ar vein-se lastroù pe troadoù gwern al listri lâr (korac'hoù) o dije merdeet ganto.

Framm an iliz

E deroù an enbroadeg ne oa ket bet kristenaet kalz Arvorig nag ar broioù e-kichen c'hoazh. Ar Vretoned nevez-degouezhet a savas un Iliz frammet skañv a voe roet lañs dezhi gant penitiourien ha menec'h. Un tamm disheñvel e oa o lidoù hag o liderezh diouzh re an Iliz c'halian-ha-roman a oa diazezet mat er C'heodedoù.

Ur rouantelezh vreizhat ?

E-pad bloavezhioù ha bloavezhioù e voe ur vevnenn fiñv-difiñv a-hed ar Gwilen. War ar vevnenn-se e voe emgannoù bras etre Franked ha Bretoned. Ar Marzoù a veze graet eus hollad kontelezhioù Gwened, Naoned ha Roazhon. Goude feur-emglev Angers, sinet e 851 gant Karl Voal hag Erispoù, e voe degemeret ar Marzoù evel un tamm eus Breizh a yeas da rouantelezh da vare an Impalaeriezh karolingat. Dindan ren Salaun (857-874) en em lede ar vro betek Angers er reter, betek Avrañchez ha Coutances en norzh, ha war ul lodenn eus Poatev zoken, er su.

Aloubadegoù an Normaned

E penn diwezhañ-tout ar 7vet kantved e voe argadet Breizh meur a wech gant ar Vikinged. Adalek 890 e teuas Alan Veur a-benn da dalañ ouzh o argadoù, met goude e varv, e 907, e voe adkroget ganto. Ret e voe gortoz 939 evit gwelet an Normaned o tilezel ar vro da vat. An abatioù eo a voe taget dreist-holl. Ar venec'h a dec'has kuit, o kas ganto arrebeuri prizius, dornskridoù ha relegoù. Roet e voe lañs en-dro d'an Iliz e Breizh gant an amezeien c'halloudus, gant abatioù eus traoñienn al Liger dreist-holl, a zegasas ganto o reolennoù evit ar vuhez relijiel.

Krennamzer 1000 / 1300

Breizh da vare ar feodelezh

E-keit ma kreskas poblañs hag ekonomiezh Kornôg Europa e cheñchas ar mont en-dro sokioarmerzhel : frammet e voe ar feodelezh, gant dalc'hoù hag aotrouniezhioù. D'ar mare-se, tra ma pade ar stourmoù e-touez an aotrounez, e teuas dugelezh Breizh d'en em unvaniñ en-dro, nebeut-ha-nebeut, dindan ren tiegezh Roazhon hag hini Kerne goude-se. En 12vet kantved e voe tapet ar galloud gant an tiegezh Plantajened, a-raok na zeuje ar Gapesianed da laerezh anezhañ diganto.

Kestell o tont war wel

War-dro ar bloavezh mil e voe savet ar c'hestell kentañ, annezioù-kreñv an aotrounez. Da gentañ-penn e vezent savet gant koad, war ur voudenenn. Tamm-ha-tamm e voe savet kestell-kreñv gant mein. Enno e veze kreizennet ar galloud ha dedennañ a rae an dud a zeu d'ober o annez en-dro dezho. Splann eo an urzhaz feodel pa vez sellet a-dost ouzh ar savadurioù a bep seurt a c'halle bezañ eus ar c'hestell-se : melloù kestell-kreñv annezet gant Duged pe baroned, pe moudennoù ar varc'heien vunut.

Kreñvaat ar galloud

Breizh a oa o vont hag o tont etre an tiegezh Plantajened hag ar Gapesianed, betek ma voe tapet ar galloud gant ar Gapesianed en 13vet kantved. A-neuze e tiazezas Pêr Dreux, lesanvet Brizhkloareg, ur gwir galloud dugel harpet war ur framm melestradurel hag un urzhaz feodel aozet mat. Gant an Duged eo kreñvaet o beli, koulz dirak an amezeien c'halloudus, Bro-C'hall ha Bro-Saoz, ha dirak noblañs Breizh.

Ilizoù maen

Adalek fin an 11vet kantved e voe savet ilizoù maen er vro. Ar stil romanek a voe mestr da gentañ, met da vare ar stil gotek e teuas dibarderioù war wel e Breizh : pennoù-chantele toullet gant prenestroù bras ha gwerennoù livet warno, tourioù ha korzennoù-iliz, bolzioù gwisket gant koad...

Er c'hêrioù hag er c'hêriadennoù e oa prioldioù menec'h savet gant urzhioù relijiel liesoc'h-lies : Beneadiz en 11vet kantved, Sistersianed en 12vet ha 13vet kantved, urzhioù klaskerien-vara adalek ar 14vet kantved (Frañseziz, Dominigiz...).

Ar vuhez e kêr ha war ar maez

Dre ma kreske ar boblañs e Breizh e voe krouet kêrioù nevez ha gwelet Bretoned o tivroañ da Anjev, ar Maine ha Pariz. E-kichen ar c'hêrioù kozh e voe savet ur rouedad kêrioù bihan en-dro d'ar c'hestell. Tud nevez a reas o annez er bourc'hioù hag e-kichen ar prioldioù, ar pezh a roas kalz a bouez d'al leaned. Er foarioù hag er marc'hadoù e veze stank an eskemmoù. Kenwerzh an holen hag ar gwin a voe kaset war-raok dre ar mor.

War ar maez e voe krouet parrezioù nevez, ha difraostet an douaroù a-benn o gounit. Tost echu e oa gant ar served e dibenn an 10vet kantved ha dalc'herien dizalc'h a oa eus ar gouerien a-neuze. Doareoù dibar a voe kavet da c'hounit an douar. Edeier ha legumaj a veze gounezet dreist-holl met bez' e oa tachennoù ma veze gounidoù arbennik, evel paludoù holen pe gwiniegi. Er c'hoadegi hag el lannerier e c'helljod sevel loened : kezeg, loened-saout, deñved ha moc'h dreist-holl.

Krennamzer 1300 /1532

Breizh an Duged

Daoust d'ar vosenn, d'ar brezel Kant Vloaz ha d'ar brezel hêrezh etre tiegezhioù Moñforzh ha Bleiz-Pentevr e chomas stankoc'h poblañs Breizh eget e n'eus forzh peseurt bro all. E-kreiz ar reuz e voe kreñvaet o galloud gant an Duged ha krouet un danvez Stad vodern.

Kresk ar c'henwerzh, war vor peurgetket, a roas lañs en-dro da armerzh Breizh e-kreiz ar redoù eskemm pennañ etre Norzh Europa hag al Ledenez Iberek.

E 1532, goude daou vrezel hag euredoù Anna Vreizh hag he merc'h Klaoda gant roueed Bro-C'hall, e voe staget Breizh ouzh ar rouantelezh c'hall da vat.

Stad Breizh hag hec'h ensavadurioù

Etre 1341 ha 1364 e padas ar brezel hêrezh etre an tiegezh Moñforzh, skoazellet gant ar Saozon, hag an tiegezh Bleiz-Pentevr, harpet gant ar C'hallaoued. Gant trec'h Yann IV Moñforzh ha ren e warlerc'hiad, Yann V, e voe stabilaet an dugelezh.

Ur renad e doare an unpenniezh a gemeras lec'h reizhiad ar feodelezh. Gant an Duged e voe kreizennet ar galloudoù hag aozet ur velestradurezh efedus gant skoazell Stadoù Breizh.

Savet e voe mogerioù tro-dro d'ar c'hêrioù. Felger, Gwitreg, Kastell-Geron pe kastell Montmuran a zeuas da vezañ gwir kreñvlec'hioù. Evit abegoù politikel e veze broudet ar gronikourien, gant an dug, da gontañ istor « broadel » Breizh.

Moneiz ha listri

Skoet e veze he moneiz gant Stad Breizh ha stankoc'h-stank e teuas an eskemmoù da vezañ gant ar peurrest eus ar bed. Ur roll ekonomikel a bouez bras a oa gant ar c'hêrioù, poblet nebeut c'hoazh d'ar mare-se (ne oa nemet Naoned ha Roazhon a oa ouzhpenn 10 000 annezad enno) ha gant ar porzhioù. A Wened, Montroulez pe Sant-Maloù e veze kaset an aocherezh bihan war-raok. Mod-all ez ae martoloded Breizh, e bourzh 2000 lestr bennak, d'ober kenwerzh da Andalouzia, Skos, ar Mor Baltel...

Met d'ar mare-se ne oa ket a reizhiad bankoù frammet c'hoazh ha ne oa morlu ebet e dalc'h an Duged. Ul lec'h a bouez a oa gant Breizh, e-kreiz-tre an teir arme-vor galloudus a oa gant Bro-C'hall, Bro-Saoz ha Spagn.

Ar barrez

E deroù ar 14vet kantved e reas berzh bras ar gristeniezh e-touez ar bobl, pa oa diazezet war ar parrezioù hag azeulerezh ar sent. E-kerzh ar 15vet kantved e oa ar stil gotek flammek en e vleuñv en ilizoù ha chapelioù a veze savet. Temoù bras ar gristeniezh a veze roet da gompren dre skeudenoù fonnus, livet pe kizellet. Er parrezioù, anezho frammoù diwanet da vare ar feodelezh, e oa birvidik ar vuhez relijiel ha kevredigezhel. Marilhoù ar badeziantoù a voe kroget da sevel e-tro 1450, ar pezh a ziskouez mat e oa efedus aozadur ar parrezioù. Gant ar fablikoù e veze taolet pled da gempenn ha neveziñ ar savadurioù relijiel. Gant ar breuriezhioù e veze broudet an dud d'ar relijion.

Dibenn an dizalc'hiezh

Adalek ar bloavezhioù 1460 e teuas c'hoant-bras gant Roueed Bro-C'hall, Loeiz XI ha Charlez VIII, da vezañ mistri priñselezh Breizh. Charlez VIII hag e dud a dennas gounid eus ar bec'h a oa etre an aotrouien uhel evit argadiñ Breizh e 1487-88, ha trec'h e voent en emgann Sant-Albin-an-Hiliber (28 a viz Gouere 1488). An Dug Frañsez II a rankas plegañ dirak mac'homoù ar C'hallaoued a-raok mervel e miz Gwengolo 1488. He merc'h Anna a gemeras e blas d'an oad a 12 vloaz. Kerkent ha miz Kerzu 1488 e tarzhas en-dro ar brezel gant Frañs, gant arsavioù a-wechoù.

Anna a zimezas dre dredeog gant Maksimilian Aostria d'an 19 a viz Kerzu 1490. Gant-se e kavas Charlez VIII un digarez diwezhañ da aloubiñ Breizh ha da beurziazezañ e c'halloud warni.

E miz Kerzu 1491 e rankas Anna asantiñ dimeziñ gant an hini a oa bet trec'h dezhi. Gant an eured-se e voe boulc'het stagidigezh Breizh ouzh Bro-C'hall.

E 1498 e varvas Charlez VIII ; kement-se a roas an tu d'ar rouanez, deuet dugez en-dro, da vezañ mestrez penn-da-benn war he froviñs. Kenderc'hel a reas da vezañ e penn ar vro e-pad pemzek vloaz c'hoazh, goude hec'h eured gant Loeiz XII hoalus e miz Genver 1499.

Klaoda, o merc'h hag o fennhêrez, a zimezas e 1514 gant Frañsez Iañ ha dek vloaz war-lerc'h e legadas an dugelezh d'an daofin Frañsez.

An holl euredoù-se an eil war-lerc'h egile ha meur a vreuradeg a gasas Stadoù Breizh da c'houlenn an « Unaniezh gwir ha peurbad gant Frañs » e 1532 gant ma vefe miret ensavadurioù, dreistgwirioù ha frankizoù gant ar broviñs.

Evel-se ez echuas un taol-esae hep e bar da sevel ur Stad vreton stok ouzh rouantelezh Frañs.

TEMOÙ HA TRAEZOÙ AR C'HARNED-DIZOLEIÑ

BREIZH ER GRENNAMZER UHELAÑ (eus 476 da 1000) Eus Arvorig da Vreizh

Laour Sant-Budog

Alc'hwez « Arched ur sant breton brudet on-me hag un nev vaen o vont a-benn d'ar mor hervez ar vojenn. Lod a gredas ober ur c'hozh laouer-doura ac'hanon »

Orin Dol (Il-ha-Gwilen)

Deiziad V^{vet} – VIII^{vet} kantved

Kealioù Divroadegoù
Keñveriañ ar mojennoù gant an istor

Peder askellek

Alc'hwez « Koulz er C'huzh-heol hag er Sav-heol e pedan en doare-se. Sellit ouzh ma daouarn : un dra bennak zo cheñchet, neketa ? »

Orin Trelez (Penn-ar-Bed)

Deiziad VIII^{vet} – IX^{vet} kantved

Kealioù Emdroadur ar pedennoù diwar an darempred Reter-Kornôg
Perzhioù dibar ar gristeniezh geltiek : penitioù hag emgastiz

Kloc'h-dorn

Alc'hwez « Da vare ar gristeniezh keltiek e vezen kaset ha digaset, brallet ha sonet evit kemenn ar bedenn »

Orin Paoul (Aodoù-an-Arvor)

Deiziad dianav

Keal Perzhioù dibar ar gristeniezh geltiek : kloer valeant ha plas ar merc'hed

Armoù : goustilh, frañsisk, beg ur goaf

Alc'hwez « Harzoù fiñv-difiñv, stroñs an armoù, ronkell an dud en o zremenvan »

Deiziad etre ar V^{vet} hag an VIII^{vet} kantved

Kealioù Brezelioù a-enep ar Franked
Marzoù war an harzoù

Frizenn gronologel ha kartenn douaroniel

Kealioù Brezhonekaat ha kristenaat
Poan o kenvevañ gant an amezeien frank c'halloudus
Tagadennoù ar Vikinged hag heuliadoù (tec'hadeg an uhelidi, ar gloer hag an aotrounez)

Skeudenn er
foñs :

MIRDI BREIZH

Diskouezadeg pad « HOLLVED EO BREIZH »

Orin

BREIZH FEODEL (eus 1000 da 1300)

Eus an douar d'ar mein : eus ar voundenn d'an tour-meur

Moudenn-gastell

maketenn eus krugell Leskeleenn

Plabenneg (Penn-ar-Bed)

Orin

Kastell Tonkedeg (tresadenn)

Aodoù-an-Arvor

Keal

Savouriezh vrezel : emdroadur ar savouriezh feodel difenn

BREIZH AN DUGED (eus 1300 da 1532)

Moneiz ha listri

Alc'hwez

Skoed aour Anna Vreizh

« Un dugez, daou vrezel, teir eured hag un interamant »

Orin

Naoned (Liger-Atlantel)

Deiziad

1498

Keal

Breizh, un dugelezh dizalc'h : arouezioù ar galloud, arouezioù ar sakramant hag ardamezioù Breizh ha Bro-C'hall

Karavellenn

Alc'hwez « Tri martolod yaouank o vont da veajiñ, betek an Douar Nevez ... »

Orin

Gwaien (Penn-ar-Bed)

Deiziad

Penn-kentañ ar XVII^{vet} kantved

Maen-bez :

Alc'hwez Eñvorennoù ur martolod breizhat eus an tu-hont d'ar bez : Yvo Quertouch »

Orin

Zeeland - Izelvroioù

Deiziad

XVI^{vet} kantved

Kealioù

An eskemmoù ekonomikel dre vor

Levezon Breizh en tu all d'ar morioù

(skeudennet er c'harned ivez gant panelloù heñchañ)

AN UHELIDI ER GRENNAMZER

Delwennoù en o gourvez pe kizelladurioù all zo holl testenioù eus pouez ar pennoù bras e kevredigezh ar Grennamzer.

Rouez eo ar skeudennoù eus renkadoù ar gouerien er Grennamzer

An arc'heskob

Yann Vaunoise, arc'heskob Dol eus 1180 da 1190

Orin Abati Sant Jakez e Moñforzh (Il-ha-Gwilen)

Deiziad XIII^{vet} kantved

Kealioù Ar gloer-uhel (mintr ha kammell)

Ar veleien

Ar manac'h

Korbell kizellet warnañ penn ur manac'h eilskriver gant ul lietenn

Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)

Deiziad XIV^{vet} pe XV^{vet} kantved

Kealioù Ar venec'h eilskriverien (mirout ha treuzkas ar gouiziegezhioù e-barzh ar staliou-skriavañ / scriptoria)

Ar venec'h (ar gern)

Ar julod

J. de Guibé, kabiten ti an dugez Anna war-dro 1508

Orin Iliz-veur Sant-Pêr, Roazhon (Il-ha-Gwilen)

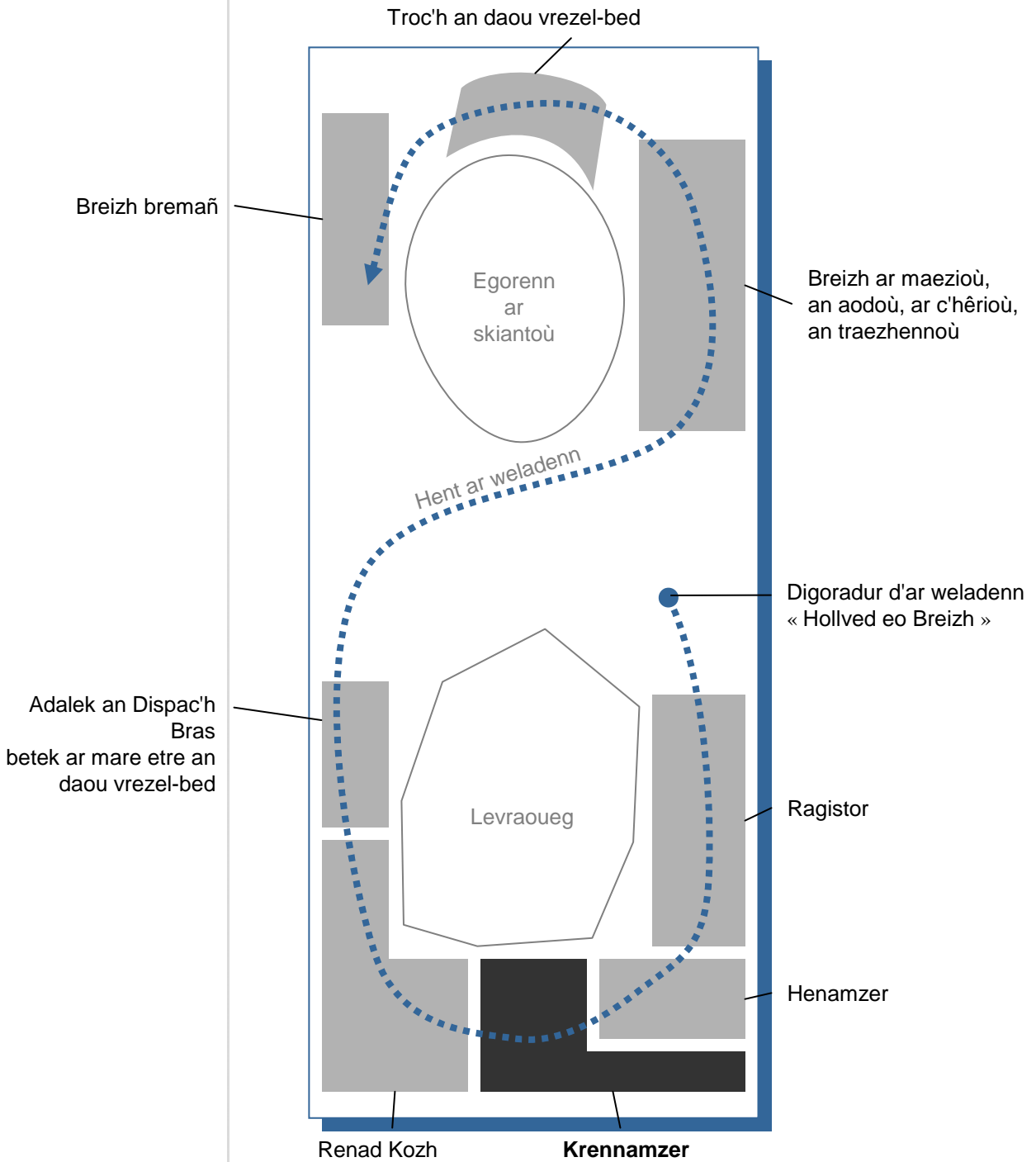
Deiziad Penn-kentañ ar XVI^{vet} kantved

Kealioù Lez an duged (J. de Guibé a oa bet ganet en un tiegezh bourc'hizien uhelaet a-drugarez e eontr : Pêr Landais, teñzorier pennañ dug Breizh. Alese e teu e lesanv a "le parvenu").

Levezon Italia (implij ar marbr ha giz an dilhad)

Merkoù hag arouezioù e kevredigezh ar Grennamzer (al leon, arouez an nerzh hag ar galonegezh ; an houarnwisk hag ar c'hleze a laka da soñjal e kargoù uhel en arme).

TRES AN DISKOUEZADEG

TITOUROÙ PLEUSTREK

Mirout plasoù evit ar strolladoù

Ret eo ober ar gouenn ouzh servij Mirout plasoù ar Maeziou Frank :
Pgz 02 23 40 66 00

Euriou

Degemeret e vez ar strolladoù **eus ar Meurzh d'ar Gwener** (nemet d'ar Merc'her enderv).

Tri frantad a vez kinniget :

- 9e00 – 10e30

- 10e30 – 12e00

- 14e00 – 15e30

Trugarez deoc'h da erruout 15 munut a-raok penn-kentañ an abadenn

Priz

1,50 € dre skoliad

Digoust evit an ambrougerien

Chomlec'h

Mirdi Breizh – 10 bali ar C'hevredidi – 35039 Roazhon

Mont-tre evit ar strolladoù : 46 boulouard Magenta

Dont d'ar mirdi

Arsav metro : « Charles de Gaulle » ha « Garioù »

Porzh-houarn ha gar ar c'hirri-boutin da 200 m

Busoù a gas d'ar mirdi

Gallout mont er savadurioù

En holl lec'hioù e c'hall mont an dud nammet.

Servij kinniget

Gwiskva digoust

An holl weladennoù a c'hall bezañ graet e brezhoneg.

AR GWELADENNOÙ « TRAEZOÙ SKOUER »

Gant traezoù skouer an diskouezadeg e vez dizoloet ar marevezhioù bras eus istor Breizh, adalek ar Ragistor betek an deiz hiziv.

Eizh gweladenn « Traezoù skouer » a vez kinniget da zizoleiñ ar marevezhioù istorel dezrevellet en diskouezadeg :

- Ar Ragistor
- An Henamzer
- Ar Grennamzer
- An Henamzer
- Adalek an Dispac'h Bras betek ar mare etre an daou vrezel-bed
- Breizh ar maezioù, an aodoù, ar c'hêrioù, an traezhennoù
- Troc'h an daou vrezel-bed : 1914-1918 ha 1939-1945
- Breizh bremañ, adalek 1950 betek an deiz hiziv

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout ar Ragistor (eus - 700 000 da - 57 a-raok J.-K.)

- Eus ar maen benet, un ekonomiezh kantroerien, chaseourien, pesketaerien ha kutuilherien, d'ar maen levnet, un ekonomiezh tud chomidik, labourerien-douar, saverien loened hag artizaned.
- Ar sevenadurezh keltiek gant divroadegoù ar pobladoù, ar gevredigezh, ar relijion, an arz hag ar vuhez pemdez.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout an Henamzer (eus - 57 a-raok J.-K. da 476)

- Perzh dibar ar sevenadurezh galian-ha-roman ganet diwar sevenadurioù ar C'halianed hag ar Romaned.
- Hérezh ar sevenadurezh galian-ha-roman a-fet kêraozañ ha kempenn an tiriad : an hent, ul liamm etre ar c'hêrioù hag ar maezioù.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout ar Grennamzer (eus 500 da 1532)

- Tremen eus Arvorig da Vreizh, diwar ar vretonedigezh hag ar gristenidigezh.
- Emdroadur ar savouriezh arme difenn.
- Un dugelezh dizalc'h ha digor war ar mor.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout ar Renad Kozh (eus 1532 da 1789)

- Kevredigezh Breizh dindan ar Renad Kozh : an tri urzh.
- Pinvidigezhioù armerzhel ha sevenadurioù liesseurt.
- Emsavadegoù kastizet gant hollveliegezh ar roue betek an Dispac'h Bras ha dibenn an dreistgwirioù.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout an Dispac'h Bras betek ar mare etre an daou vrezel-bed (eus 1789 d'ar bloavezhioù 1930)

- Enebiezh Dispac'hourien / Chouaned.
- Etre ar gizioù kozh hag an amzer nevez : likelezh, brezhoneg, hengoun dre gomz, greanteladur, emsavioù sokial, divroadegoù...

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout Breizh ar maezioù, an aodoù, ar c'hêrioù, an traezhennoù (eus an 19^{vet} kantved d'ar bloavezhioù 1950)

- Poltredoù kroaziet gant maouezed ar maezioù, an aodoù, ar c'hêrioù, an traezhennoù : modernelezh ha doareoù bevañ nevez.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout Troc'h an daou vrezel-bed (1914-1918 ha 1939-1945)

- Lizher ur soudard er fozioù : ul liamm etre an talbenn hag an adreñv (1914-1918).
- A-dal d'an alouberien : emzalc'hioù diseurt ha kemm-digemm (1939-1945).

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout Breizh bremañ, adalek 1950 betek an deiz hiziv

- Breizh etre douar ha mor : an danvezioù ekonomikel.
- An darvoudoù pennañ war dachenn ar politikerezh, an ekonomiezh, ar sevenadur hag ar sport...

Teuliad savet gant servij Hanterouriezh Mirdi Breizh, asambles gant Bruno Genton, kuzulier-eiler, hag ar stajidi Franck Philippeaux ha Virginie Boüan.